

Az átalakuló Kína Recenzió - Xi Jinping: Kína kormányzásáról

(2017, Antall József Tudásközpont, Budapest. 527. oldal)

Orosz Levente¹

Igazán különleges kötetet vesz a kezébe az, aki a Kínai Népköztársaság elnöke kötetének olvasására szánja el magát. Különleges ez a kötet egyrészt, mert a világ egyik legnagyobb befolyással rendelkező államfőjének nevéhez köthető, másrészt mert a világ egyik legjelentősebb országának, a Kínai Népköztársaságának az államfője az, aki jegyzi az írást. Ez a kettősség teszi különlegessé az Antall József Tudásközpont gondozásában megjelent, nem csak hiánypótló, de egyben a témája alapján is egzotikus művet.

Az igen terjedelmes, elsősorban a nemzetközi kapcsolatok, a politikatudomány és a biztonságpolitika területén íródott könyv nem egy nagy téma köré rendeződő monográfia, hanem 79 különböző témájú írásnak 18 tematikusan jól elhatárolható fejezetbe sorolt gyűjteménye. Annak ellenére, hogy Xi műve nem számít könnyű olvasmánynak, mégis a fejezetek racionális tagolódása, amely felöleli a ma Kínájával kapcsolatos fontos területek mindegyikét, a kíváncsi olvasók, kutatók gyakorlatilag teljes érdeklődési körét garancia arra vonatkozóan, hogy mindenki megtalálja a számára fontos olvasmányi részeket. Aki egyszer pedig kézbe vette ezt a hihetetlenül sokszínű kötetet, az nem is fogja letenni addig, amíg az egészet el nem olvasta. Aki viszont veszi a fáradságot és elolvassa ezt a művet, az szembesülhet azzal, hogy bár „*a kínai civilizáció hagyományos önképét a nyugati civilizációval való találkozás romba döntötte, s Kína másfél évszázadig igyekezett megtalálni saját új identitását,*”² mára ez az önkép tökéletesen kialakult, és Kína ismét megtalálta önmagát.

Az első részben, amely az „A kínai sajátosságú szocializmus” címet kapta, négy írást foglal magában, amelyek mindegyik a kínai államfő egy-egy a témában elhangzott beszédének a leirata. Xi álláspontja egyértelmű, amely az alábbi gondolatsorban összegezhető: „*Egy ország annak alapján választja ki az általa követendő doktrínát, hogy azzal meg lehet-e oldani az ország előtt álló történelmi feladatokat. A történelem és a valóság már megmutatta számunkra, hogy csak a szocializmus képes megmenteni Kínát, és csak a kínai sajátosságú szocializmus biztosíthatja nemzetünk fejlődését.*”³ Amely gondolatból kiviláglik, hogy a kínai elnök, és a mögötte álló politikai elit elkötelezett a jelenlegi, a korábbi évtize-

¹ A Miskolci Egyetem, politológia szakos hallgatója.

² Salát Gergely (2016): *Nyugati civilizáció – kínai szemmel. Századvég, 2016/3. p. 138.*

³ Xi Jinping (2017): *Kína kormányzásáról. Antall József Tudásközpont. Budapest. p. 24.*

dekben sikert hozó irányvonal mellett, ezáltal pedig alátámasztja azt a kutatói előrejelzést is, amely szerint: *„Annak valószínűsége, hogy rövid-, vagy középtávon egy radikális politikai fordulat következzen be a szárazföldi Kína, vagyis a Kínai Népköztársaság területén meglehetősen csekély.”*⁴ Nagyjából ennek mentén értékelhető az első fejezet mondanivalója; a jelen Kínájának vezetői szerint az országnak a korábban megkezdett úton kell tovább fejlődnie, és ebben a nép egyöntetű többségének támogatására kívánnak támaszkodni.

Az elkövetkező fejezetek sorra veszik azokat a részterületeket, amelyek a belpolitikai reformok, a jogrendszer, a gazdaság, a társadalmi kötelmek és az ökológia terén hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a Kínai Álom valóra válhasson. A Kínai Álom egy rendkívül összetett fogalmat takar, amelynek alapjaként az államfő az 5000 éves töretlen történelmet és kultúrát jelöli meg, és amelynek célja a *„minden téren kiegyensúlyozott jóléti társadalom... a gazdag, erős, demokratikus, kulturálisan fejlett és harmonikus ország.”*⁵ A Kínai Álom megvalósulásának egyik kiemelt alkotójaként jellemzi Xi a külföldön élő kínaiak tízmillióit, akikről úgy vélekedik, hogy *„ezek az emberek mindvégig lelkesen támogatták a kínai forradalmat és a reformokat. Jelentősen hozzájárultak a kínai nemzet gyarapodásához, a szülőföld békés újraegyesítéséhez, a Kína és a többi ország közötti, az emberek barátságán alapuló együttműködés kiépítéséhez.”*⁶ Ez a gondolatsor adja az alapját, hogy *„a kínai globális térnyerési folyamat egyik meghatározó összetevőjének tekinthető a bölcseleti vallási-filozófiai rendszer világméretű hálózatosodása a kínai migránsközösségek révén.”*⁷ Úgy tűnik, hogy a kínai politikai vezetés a nemzetközi kapcsolatok alakítása folyamán valóban támaszkodni akar az országból kivándorolt, azonban kulturális identitásukat őrző emberekre.

Külön kiemelés érdemel a Nemzetvédelem fejezetcím alatt található három írás, amelyek rávilágítanak, hogy Kína ma már a haderő alkalmazásával kapcsolatban egész más álláspontra helyezkedik, mint akárcsak öt évvel ezelőtt is tette azt. Ma már bebizonyosodni látszik, hogy *„noha Kína – jó helyzetértékeléssel – elhatárolódik a háborús konfliktusok kezdeményező felvállalásától, a háború megvívásának és megnyerésének képességére vonatkozó igény.”*⁸ megmaradt.

Igen értékes és érdekes része a műnek a nemzetközi kapcsolatok területére koncentráló hat fejezet, amelyek alapján megállapítható, hogy *„Kína már a ki-*

⁴ Kasznár Attila (2016): *Vallás és kormányzat Kínában*. Bíbor Kiadó. Miskolc. p. 170.

⁵ Xi Jinping (2017): *Kína kormányzásáról*. Antall József Tudásközpont. Budapest. pp. 38–39.

⁶ Xi Jinping (2017): *Kína kormányzásáról*. Antall József Tudásközpont. Budapest. p. 69.

⁷ Kasznár Attila – Zalai-Göbölös Noémi (2017): *A globális erőközpontok és a nemzetközibiztonság*. Bíbor Kiadó. Miskolc. p. 117.

⁸ Háda Béla (2015): *Útban egy nemzeti álom felé? – Kína 2015. évi katonai stratégiája*. SVKK Elemzések, 2017/9. p. 6.

lencvenes évektől aktívan dolgozott az új nemzetközi politikai és gazdasági rend kialakításán, melynek végcélja deklaráltan egy multipoláris világrend (shijie duo-jihua) létrehozása lett.”⁹ Xi gondolatmenete nagyon világosan festi le azt az ívet, amely végigkövethető Kína nemzetközi szerepének erősítésében, és ami azt eredményezheti, hogy a „Kínai Népköztársaság olyan szuperhatalommá válhat, amely a nyugati társadalmak számára kiszámíthatatlanabb, ugyanakkor stabilabb és hajlíthatatlanabb, mint a többi szereplő.”¹⁰ Mindezen gondolatok természetesen egy érdekes köntösbe öltöztetve jelennek meg, amikor Xi úgy fogalmaz, hogy „Kína azzal, hogy fejlődése során egyre erősebbé válik, nem egyre nagyobb veszélyt, hanem egyre több lehetőséget jelent a világ többi része számára.”¹¹ A kínai vezető és ezáltal, a kínai vezetés álláspontja egyértelmű, a kínai világszintű hatalmi terjeszkedés nem csak Kína érdeke, hanem gyakorlatilag a világ minden nemzetéé.

A három záró fejezetben Xi kitér olyan, a hagyományosan Kínában fontos kérdésekre, mint a párt és a nép kapcsolata, amely nem csak lényeges elem a kínai belpolitikában, de egyben meghatározója a Kommunista Párt hatalmi pozíciójának is. Nem szabad feledni, hogy Kínában a kommunisták népi legitimitása mindig erősebb volt, mint a szovjet-rendszerhez közvetlenül tartozó államokban. Talán pont emiatt, a mindennapok embere felé mutatott felelősségvállalásnak a megnyilvánulása az az évtizedes harc, amelyet a kínai kommunisták saját berkeiken belül is folytatnak a korrupcióval, és amelynek fontosságát az is mutatja, hogy a kötetben egy külön fejezet foglalkozik a témával.

Az utolsó fejezet szól magáról a Kínai Kommunista Pártról, arról a politikai erőről, amely közel hetven éve irányítja a világ legnépesebb nemzetét, és amely újbóli virágzásnak indította Kínát, hogy az régi dicsőségét visszanyerve foglalja el helyét a világ nemzetei között.

Zárszóként érdemes megjegyezni, hogy a különösen értékes kötet ugyanannyira szól Xi Jinpingről, mint magáról Kínáról, és a sorokból kiviláglik, hogy a kínai államfő „évtizedek óta a legerősebb kínai vezető, aki a hatalomkoncentráció egészen magas fokát valósította meg első ciklusa folyamán. Nemcsak a párt feletti hatalma nőtt meg elődeihez képest, hanem az állam ügyeinek intézése terén is számos területet magához ragadott.”¹²

⁹ Deák András – Szunomár Ágnes (2015): *Az orosz–kínai reláció a 21. század elején – haszonelvű kapcsolat vagy világpolitikai tandem?* Nemzet és Biztonság, 2015/1. p. 17.

¹⁰ Kasznár Attila (2017): *National security aspects of the Chinese headway.* Nemzetbiztonsági Szemle, 2017/special issue. p. 78.

¹¹ Xi Jinping (2017): *Kína kormányzásáról.* Antall József Tudásközpont. Budapest. p. 307.

¹² Matura Tamás (2017): *A Kínai Kommunista Párt 19. kongresszusa és egy új korszak hajnala.* SVKK Elemzések, 2017/29. p. 8.